

Duostad op zoek naar erkenning

Roosendaal en Bergen op Zoom voelen zich gepasseerd door het huidige ruimtelijke-orderingsbeleid. De rijksoverheid is aan beide steden voorbijgegaan met het aanwijzen van stedelijke knooppunten. Ook hebben ze met ingang van het nieuwe streekplan de status van stadsregio verloren. Westelijk Noord-Brabant wordt gediskwalificeerd, zo vinden de steden.

SYLVIA VAN GEEL*

Roosendaal en Bergen op Zoom hebben in 1991 besloten de krachten te bundelen en elkaar niet langer te beconcurreren. De positie versterken, dat is wat ze willen. Het begrip Duostad werd hierbij geïntroduceerd. Anno 1995 zijn Roosendaal en Bergen op Zoom echter op nog geen enkele wijze een duostad. Het voornemen om de krachten te bundelen en elkaar niet langer te beconcurreren lijkt op niets te zijn uitgelopen. De hogere overheden zijn wel nieuwsgierig naar de duostad. Hun brandende vraag is steeds, wat voor ruimtelijke betekenis Duostad Roosendaal-Bergen op Zoom heeft. In opdracht van de provincie Noord-Brabant is een ruimtelijk concept uitgewerkt, een ruimtelijk denkbeeld voor de duostad.

KENMERKEN

Roosendaal is een bruisende werkstad. Een industriestad met een zakelijke, energieke, stenige, stedelijke uitstraling. Bergen op Zoom daarentegen is een historische stad. Een stad met een rustige, romantische, verrassende uitstraling, die een gevolg is van het steeds terugkerend contrast tussen rood, als stedelijkheid, en groen, als natuurlijkheid. Beide steden zijn onderdeel van de Brabantse stedenrij: het Brabant waar de steden zijn gekoppeld door hoogwaardige infrastructuurlijnen en zijn gescheiden door groene landelijke buffers. Kleine, historisch gegroeide kernen verweven met een diversiteit aan agrarische productiefuncties en natuur en landschap, liggen tussen de grote

Brabantse steden op de zandgronden. Op de kleigronden domineren kleine kernen aan historische linten en verre uitzichten over een grootschalig akkerlandschap met industriële obstakels het beeld. Het ruimtelijke denkbeeld is tot stand gekomen door op verschillende schaalniveaus te zoeken naar bestaande structuren, kenmerken en concepten, los van de gedetailleerde ondergrond. Met functionele en bestuurlijke aspecten is geen rekening gehouden. Ook de ligging in het spanningsveld van de Rotterdamse en Antwerpse haven is buiten beschouwing gelaten. Roosendaal en Bergen op Zoom willen namelijk eerst de eigen positie versterken.

MIDDENGEBIED

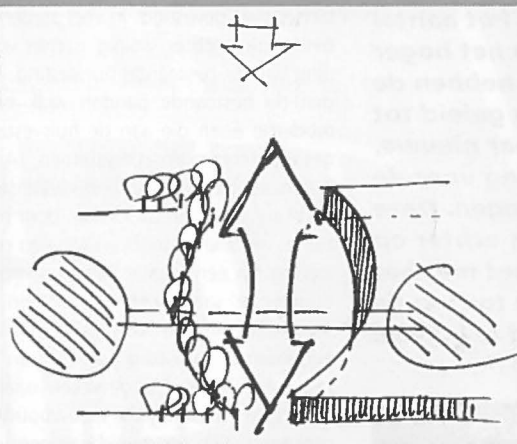
Of en op welke wijze de duostad een ruimtelijk verband creëert, is het uitgangspunt geweest van de studie. Mijns inziens speelt hierbij het gebied tussen Roosendaal en Bergen op Zoom een belangrijke rol. In de studie heeft het begrip 'tussengebied' daarom plaats gemaakt voor 'middengebied'. Een tussengebied is namelijk iets dat losse elementen scheidt, terwijl een middengebied losse elementen verbindt. Tijdens de speurtocht naar een ruimtelijk concept is ook ondervonden dat beide steden de eigen, afzonderlijke identiteit moeten behouden. Roosendaal als industriestad en Bergen op Zoom als historische stad. Tenslotte is ook de Brabantse stedenrij-gedachte voortgezet. In het uiteindelijke ontwerp omarmen Roosendaal en Bergen op Zoom het middengebied, de tuin

van de stad. Door de zakelijke, energieke, stedelijke, stenige uitstraling van Roosendaal is de arm waarmee Roosendaal de tuin omsluit een harde, stedelijke wand. Bergen op Zoom omarmt de tuin als de buxus-omheining van een tuin. Het bestaande bos is uitgebreid en vervolmaakt. De rustige, romantische, verrassende uitstraling van Bergen op Zoom blijft op deze wijze bestaan.

In dit concept is de ruimtelijke structuur maatgevend. Een functionele of bestuurlijke invulling moet passen binnen het ruimtelijk beeld. Het ruimtelijk beeld is nu eens niet de resultante van bijvoorbeeld een functionele invulling. Het concept kan op dit moment echter nog geen eindconcept zijn. Het ruimtelijk denkbeeld is een doebeeld, dat voor Roosendaal en Bergen op Zoom een opening is voor de discussie over Duostad Roosendaal-Bergen op Zoom en waarmee de provincie Noord-Brabant de stadsregionale status van de steden nog eens nader moet bezien.

*De auteur is afgestudeerd aan de Nationale Hogeschool voor Toerisme en Verkeer, studierichting Ruimtelijke Ordening en Planologie. Momenteel werkt zij als stedenbouwkundig onderzoeker bij Dhondt Adviesburo voor ruimtelijke ordening en bouwdevelopment te Breda. Dit artikel is gebaseerd op haar scriptie *Twee steden, één duostad*.

Het kabinet heeft in januari een voorstel tot gemeentelijke herindeling in West- en Midden-Brabant naar de Tweede Kamer gestuurd. Hierin wordt voorgesteld de gemeente Wouw, die tussen Bergen op Zoom en Roosendaal ligt, in te delen bij Roosendaal.

Links Bergen op Zoom (buxus-heg), aan de rechterkant de stenige wand van Roosendaal. Tekening: auteur